

Lucienne
Herman
-Michielsens

71

Lucienne Herman-Michielsens

13/03/1926 (Gent) - 22/01/1995 (Gent)

Staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap in de regering van Martens III.

Adjunct-kabinetschef van de minister van Justitie.

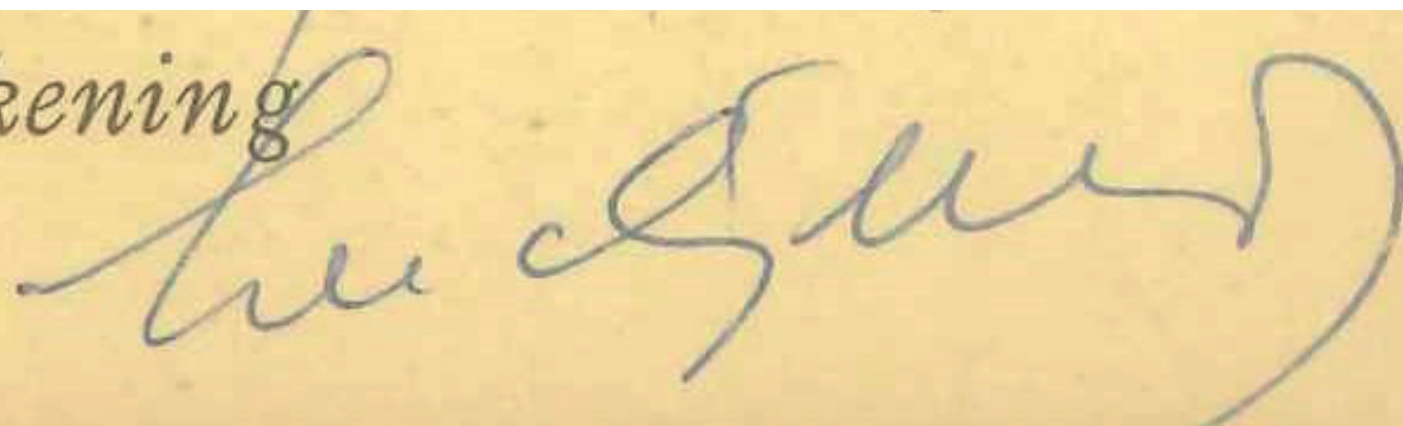
Directrice bij het Ministerie van Openbare Werken.

Verzet veel juridisch werk rond de abortuswet. Abortus is voor haar mogelijk als een gerechtvaardigde noodoplossing in bepaalde omstandigheden. In april 1990 wordt, ondanks het verzet van koning Boudewijn, abortus onder bepaalde voorwaarden legaal in België.

Verder voornamelijk actief in domeinen als gezinsbeleid en gezondheidszorg.

Zet zich in voor de grondwettelijke erkenning van de vrijzinnigheid.

Signature — Handtekening

deel 1:

EEN "OH-BEDOELT-U-DAT-?"-INTERVIEW MET MEVROUW HERMAN-MICHIELSEN

Je ziet ze niet veel meer: heren met witte strikjes, zwarte pitteleers, slobkousen met gouden flo-sjen en een vergulden plakkaat op de buik. In de Senaat lopen ze op 12 oktober bij bosjes rond. De ene heer opent een deur voor me, een andere gaat me 20 meter voor en draagt me buigend over aan een volgende. Het hééft wel wat.

Na drie kwartier wachten, daagt mevrouw Michiels en op. Ons gesprek over haar wetsvoorstel inzake abortus start moeilijk: ik begrijp amper waar ze 't over heeft. Tot ik doorheb dat het komt omdat zij 'je' zegt als het gaat om een deskundige en 'zij' waar het de vrouw betreft die een abortus wil. Ik gebruik 'je' en 'zij' net andersom. Wat maakt dat we iets totaal anders bedoelen als we het eens zijn over de uitspraak: "Jij bent degene die het best kan nagaan of er een nood-situatie is".

We overlopen een samenvatting van de 'voorafgaandelijke beschouwingen' van haar wets-voorstel en proberen helder te krijgen wat het wel en niet inhoudt.

Zwangerschapsafbreking in algemene regel is een strafbaar feit. Het heeft tot gevolg het vernietigen van menselijk leven in wording, waar de eerbied voor het menselijk leven één van die onoverschrijdbare mini-male grenzen is die in de wetgeving van een beschaaf-de maatschappij moet bevestigd worden.

De wettelijke grens tussen volledige bescherming en volledige beschermeloosheid vanwege de wet mag niet op een willekeurig moment van de zwangerschap ge-legd worden. Daarom is vrije abortus ook niet geoor-loofd wanneer ze vóór een bepaalde periode van de zwangerschap zou uitgevoerd worden.

Dit is de opvatting van een deel van de bevolking. Niet iedereen heeft deze filosofische strekking.

U stelt geen termijn waar dat bv. wel het geval is in Neder-land (20 weken) en Frankrijk (12 weken).

Toch wel. Als mens van de 20ste eeuw met begrip van de ge-netica weet iedereen dat er leven is na de conceptie.

Wat niet wil zeggen dat zo'n termijn in de praktijk niet toege-past moet worden. Maar een termijn mag niet bepalend zijn.

Er is 'biologisch' leven. Maar de houding daartegenover, de morele opvattingen, evolueren. Zo wordt de laatste ja-ren algemeen aanvaard dat we via voorbehoedmiddelen "ingrijpen in de natuur". En bestaat er b.v. de morning-at-ter pil die een bevruchte eicel uitdrijft.

Het zijn de omstandigheden die al dan niet een abortus kun-nen rechtvaardigen. Het is absurd te zeggen: omdat een vrouw binnen de 12 weken een abortus vraagt, is het een nood-situatie. Nee. Je moet via objectieve gegevens nagaan: is er wel een nood-situatie? En is het zo: dan kan het beter zo vlug mogelijk gebeuren. Is het niet zo dan kan haar een ande-re oplossing voorgesteld worden, waarvan ze misschien voelt dat het beter is voor haar, maar waar ze in haar stress niet aan gedacht heeft.

Er zijn nu eenmaal strafbare feiten die je niet strafbaar kan stellen. Maar ik neem aan dat er uitzonderingen zijn: de vrouw is geen pop waarin leven tot ontwikkeling komt. Ook zij is een persoon van wie de kwaliteit van het leven beschermd moet worden.

Er zijn echter gevallen waarin de zwangerschap voor de vrouw zich als een echte nood-situatie voordoet. De vrouw beslist hier niet alleen in, haar situatie moet on-derzocht en beoordeeld worden.

Vrije abortus is geen uiting van het zelfbeschikkings-recht van de vrouw over haar eigen lichaam. Vanaf de conceptie moet men spreken over individueel mense-lijk leven in ontwikkeling en heeft ook dat leven recht op bescherming.

Dit lijkt me een bevoogdende maatregel. Als 'deskundigen' moeten oordelen over de nood-situatie en de ge-zondheid van het motief van de vrouw, zet je de deur open voor leugens en hypokrisie.

Dat is me nogal wat. Bij wet vastleggen dat een vrouw niet over haar eigen lichaam en dus over haar eigen leven mag beschikken.

Maar heel mijn 'gedoe', om het zo maar eens te zeggen, dat is geen rechtbank hé. Er wordt geen proces gevoerd. Dat multi-disciplinair team bestaat uit mensen die iets afweten van me-dische, psychische, sociale, noem-maar-op-moelijkheden. Zij gaan met de vrouw een gesprek aan om te peilen naar haar overtuiging - los van de overtuiging van haar omgeving.

Dat staat er toch niet. Ik bedoel: als een vrouw een vrije abor-tus laat uitvoeren, betekent dit feit niet noodzakelijk dat zij dáárom zelf beslist heeft. Zo was er op TV een uitzending over abortus waarin beide partners ondervraagd werden. De man zei: "We kunnen het financieel niet aan", waarna de vrouw vertelde: "Hij vond dat zo. Ik niet, maar hij wel". Niet elke vrouw is een zelfstandig wezen dat autonoom kan beslissen. Soms staat ze sterk onder druk van haar omgeving.

Er is een tweede element: de vrouw moet leren redeneren over haarzelf én over wat komen gaat. Niet: "Oh ja, mijn zwangerschap is mijn eigen leven en voor de rest is er niets". Ze moet de twee naast elkaar kunnen leggen hé?

"HET GAAT OM DIE ZWIJGENDE MEERDERHEID DIE ZICH-ZELF ZO WEINIG BELEEFDT"

Lucienne Herman-Michielsen: "Ik zat te treuren op het balkon van de Senatoren: ik vond mijn eigen tekst zo reaktionair".

Het risico van misbruiken moet beperkt worden door een behoorlijk georganiseerde wetenschappelijke en administratieve controle van de inrichtingen waar zwangerschapsafbreking wordt uitgevoerd.

Volgens de Gacepha-enquête zou uw wetsvoorstel beteken dat amper 9% van de vrouwen geen 'misbruik ple-gen'.

Nee. Ik kan weinig met die Gacepha-percentages aan. Ik maak geen waslijst van al die oorzaken. Natuurlijk heeft elk fy-sisch of psychisch leed oorzaken, maar daar moet je niet naar peilen: je gaat toch naar een dokter of sociaal assistent waar je een medische taal spreekt.

Dus een vrouw met een economisch motief als "ik woon te klein en heb onvoldoende geld om een kind op te voe-den - ik kan dat niet aan" valt binnen uw wetsvoorstel?

Natuurlijk! Ze komt dat in stress zeggen!

Een studente die zegt: "ik ben nu fysisch of psychisch niet ziek, maar ik kan het niet aan - in de toekomst - om voor een kind te zorgen", valt zij binnen uw wetsvoorstel?

In sommige omstandigheden wel. Het kan zijn dat ze zegt: "Ik kan voor die sukkel niets goeds doen". Maar ze kan er ook over denken om het kind geboren te laten worden en er mis-schien een pleeggezin gelukkig mee te maken. Je moet geen enkele eventualiteit op voorhand uitsluiten - én je mag er geen enkele opdringen.

Kunnen ook bestaande C.G.S.O.-centra (1) zorgen voor het onthaal?

Zeker. Het is niet nodig tijd te verliezen met het oprichten van een heel nieuwe structuur als die al bestaat. Ik vind wel dat de uitvoering in de klinieken zou moeten gebeuren - niet in de centra, maar dat is bespreekbaar. Nu moet de wetgever zich uitspreken over de opening in de strafwet. Later kan een kom-missie in het kader van Volksgezondheid dat technisch volle-gid uitwerken.

Een beperkte toelating van abortus mag deze oplos-sing voor een ongewenste zwangerschap niet doen uitbreiden. Daarom is een verplichte raadpleging van een multi-disciplinair onthaalcentrum nodig; het draagt elementen aan zodat de geneesheer en de be-trokken vrouw een beslissing kunnen nemen, het geeft de vrouw informatie om in de toekomst een dergelijke nood-situatie te kunnen voorkomen.

Dat klinkt anders. Het team moet de vrouw dus helpen zelf te beslissen?

Ja. Het team draagt enkel elementen aan, positieve en nega-tieve. Bv.: "Nee, de vrouw had niet nagedacht over alterna-tieven. De voorgestelde alternatieven bevredigen haar niet daarom en daarom...". Het geeft ook geen advies. De vrouw beslist samen met de dokter die de ingreep zal uitvoeren 'en dialogue singulier'.

Een individuele benadering moet mogelijk zijn, het 'menschelijk dragelijke' moet voor elk geval worden be-paald. Als bepaling voor gezondheid nemen we: ge-zond is degene die beschikt over de ongestoorde li-chamelijke en geestelijke mogelijkheden om zich naar eigen aard en gerichtheid te verwezenlijken. Deze op-vatting is minder beperkt dan het biologisch gezond-heidsbegrip, is niet zo breed dat het samenvalt met vrije abortus.

Gezond is dus meer dan niet-ziek en niet zo ruim als wat de Wereldgezondheidsorganisatie zegt: "Het moet een gevoel van euforie zijn, van welgevoelen".

Dat zegt ze niet. Gezondheid heeft volgens u te maken met 'fysische' of 'psychische' factoren, voor de WGO kom-men daar de elementen 'economisch' en 'sociaal' bij.

Maar fysisch of psychisch leed is vaak een resultaat van een slechte economische situatie. Alleen gebruik je geen ekono-mische termen bij een gynecoloog, daar ga je naartoe met een medisch-sociaal dossier. Bv.: "ik heb het financieel krap en sta al onder psychische stress (let wel, ik zeg: psychisch, niet psychiatrisch), als dát er nog bij komt loopt de kruik over". Zo'n praat vertel je daar. Je gaat er niet met je belastingsbrief zitten en zeggen: "Kijk, ik ben te arm om een kind te hebben, ik heb geen minimuminkomen". Nee! Want een minimumin-komen voor de één is dat niet voor de ander. Dat ligt véél indi-vidueler. Niet dat het daarom subjectief is! Het gaat om een verfijning van de geneeskunde die steeds meer peilt naar het individuele geval.

Dokters kunnen zich beroepen op een gewetensclausule en weigeren abortus uit te voeren. In Frankrijk zorgde dat voor hele streken waar je niet terecht kon voor abortus.

Daarom moet gezorgd worden voor een geografische ver-spreiding van de ziekenhuizen waar abortus mogelijk is. En moeten er voldoende dokters zijn die de ingreep kunnen uit-voeren.

Abortus blijft in het strafrecht staan: veel vrouwen zullen uit angst naar de klandestiniteit grijpen.

Welnee. Slechts een beperkt deel staat nog in het strafrecht. De rest is overgeheveld naar de geneeskunde.

Wat is dan het verschil tussen uw voorstel en dat van De-tiège (kamer-SP)?

Voor beiden geldt dat strafbaar is: illegaal uitvoeren van abor-tus.

In de Senaat

- Gecoöpteerd senator voor PVV-PRLW-PL van 11 mei 1977 tot 17 oktober 1991

WETGEVEND WERK

- Wetgeving omtrent het depenaliseren en het maatschappelijk aanvaardbaar maken van abortus
- Wetgeving inzake het gezamenlijk belasten van de samenwonenden
- Wetgeving inzake de OCMW's
- Reglementering van de klinische biologie
- Wetgeving inzake de bescherming van de persoon van de geesteszieke
- Wetgeving inzake erfrecht van de langstlevende echtgenoot

Meer weten over deze senator?

Contact : archives@senate.be

